

Введення субрахунків другого порядку, їх відповідність кодам функціональної класифікації видатків і відображення у формах фінансової звітності дозволить, на нашу думку, більш точно і якісно вести облік видатків, а також аналізувати їх рух і спрямування. Вказані пропозиції відносно коштів спецфонду зображено на рис. 1.

Запровадження на практиці таких та інших субрахунків змогу забезпечити прозорість облікових процесів, отримання повної інформації про фінансові операції, які здійснюються у державному секторі, зокрема, в сільських і селищних радах, складання більш досконалої фінансової звітності, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень.

УДК 005.412:336.221

В.М. ГОЛОВАЧКО, *к.е.н., ст. викладач,
Мукачівський державний університет*

О.М. СУХАН, *магістр спеціальності «Облік і аудит»,
Мукачівський державний університет*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Удосконалення податкової системи України становить у сучасних умовах одну з актуальних проблем. Від її вирішення залежить наповнення державного бюджету, подальше розгортання підприємництва, інвестування важливих галузей народного господарства та соціальний захист населення. Недоліки податкової системи негативно впливають на регулювання економічних процесів у ринкових умовах, призводять до тінізації економіки. Водночас, трансформація податкової системи неможлива без виявлення причин та детермінантів її недосконалості.

Українська податкова система є однією з найбільш складних і найменш ефективних не тільки серед країн з розвинутою ринковою економікою, а й у глобальному порівнянні, що регулярно підтверджують міжнародні звіти та рейтинги, дослідження вітчизняних економістів, а також оцінки інвесторів, що працю-

ють в Україні. У рейтингу податкових систем Paying Taxes 2011, підготовленому Світовим банком спільно з Price Waterhouse Coopers, Україна посіла 181 місце зі 183 досліджуваних країн.

За даними дослідження, середньостатистичне українське підприємство протягом року сплачувало 135 податків та платежів, що є найгіршим показником у світі. Вартість адміністрування багатьох з них перевищувала надходження від їх справляння.

Існує думка стосовно великого податкового тиску в Україні. Понад те, в засобах масової інформації податкову систему почали називати "фіскальною", "пригноблюючою", "антигуманною", "тоталітарною" та інше. Для з'ясування, чи відповідають подібні характеристики суті питання, потрібно, по-перше, встановити розмір сукупного податкового тиску на підприємницьку структуру в Україні, а по-друге, порівняти його з провідними цивілізованими країнами світу.

Ключовими негативними чинниками, що визначають надто низькі конкурентні позиції української податкової системи, є:

1. Нестабільність, внутрішня суперечливість і неузгодженість податкового законодавства. Чинне до 2011 року законодавство нараховувало близько 600 законів та підзаконних актів, що регламентують податкову систему України. Деякі законодавчі акти суперечать один одному щодо нарахування чи адміністрування одного й того ж податкового платежу.

2. Високе податкове навантаження на бізнес. Особливо це стосується оподаткування оплати праці.

3. Нераціональний розподіл податкового тиску між факторами виробництва. В Україні основний податковий тиск здійснюється на капітал і людські ресурси, які в сучасних економічних умовах є рушіями становлення інвестиційно-інноваційної моделі економіки. Високе навантаження на фонд оплати праці і прибуток корпорацій є чинником стримування інвестицій в основні фонди та розвиток людських ресурсів.

4. Низька рентабельність податкової системи. Затрати вітчизняної податкової системи на збирання 100 грошових одиниць податків у 3-4 рази перевищують аналогічний показник у

країнах з розвиненою ринковою економікою, що свідчить про непродуктивні видатки податкової служби та про її недостатньо ефективну роботу.

5. Низька фіскальна ефективність податкової системи. Через нездатність підвищити продуктивність податку за рахунок перекриття схем мінімізації та ухиляння від сплати податків держава втрачає значний обсяг фінансових ресурсів. За розрахунками експертів, лише від мінімізації та ухиляння від сплати ПДВ бюджет втрачає 26 % даного податку від його потенційно можливого надходження.

6. Складність системи адміністрування податків. Через недосконале законодавство, а також значний обсяг бюджетних втрат від оптимізації оподаткування податкова служба запроваджує додаткові заходи та обмеження, під дію яких досить часто потрапляють і сумлінні платники податків. Показовою є ситуація з уведенням реєстру податкових накладних, який ускладнив підготовку податкової звітності для всіх платників ПДВ, хоча був запроваджений для боротьби з недобросовісними платниками податків.

7. Централізація фінансових ресурсів та повноважень стосовно їх розподілу. Більшість ключових податків сьогодні закріплені виключно за державним бюджетом. Ті ж, що закріплені за місцевими бюджетами, належать до кошику доходів, що враховуються при визначенні розміру міжбюджетних трансфертів. Іншими словами, якщо доходи від сплати податку зростуть, то місцевим бюджетам від цього не буде жодної користі, оскільки на аналогічну величину скоротиться обсяг трансферту з держбюджету. У підсумку склалася дестимулююча система міжбюджетних відносин, за якої місцеві органи влади, не маючи зацікавленості, взагалі усунулися від проблем податкової політики.

8. Безсистемне та невиправдане надання податкових пільг і звільнень, що посилює податкове навантаження на ефективні підприємства, які сумлінно сплачують податки. Широкий перелік податкових преференцій викривлює фіскальний простір, надаючи окремим підприємствам і галузям більш вигідні вихідні

позиції, автоматично знижуючи конкурентоспроможність суб'єктів підприємницької діяльності, які не мають можливості лобіювати надання їм податкових пільг.

Нестабільність, внутрішня суперечливість і неузгодженість податкового законодавства можуть оптимізувати такі заходи: формування єдиного концептуального правового розуміння на засадах визнання принципу верховенства права і побудованих на ньому принципів верховенства Конституції і закону, закону та підзаконних актів; суворе дотримання правил законодавчої техніки, своєчасна інформатизація законотворчого процесу та кодифікація податкового законодавства; доступність текстів законопроектів для широкого ознайомлення та обговорення серед громадськості; аналітична експертиза законопроектів, соціально-правовий експеримент, наукове прогнозування, законодавче планування, дослідження суспільної думки та апробування проектів; встановлення чітких критеріїв конституційності правових актів, що гарантують їх коректність, ефективність і захищеність конституційним визнанням, а також дотримання юридичних пріоритетів і меж відповідальності за порушення законності; заборона "пакетного" голосування у Верховній Раді України.

Зменшити податковий тиск на платників податків, які не мають пільг і виконують свої платіжні зобов'язання може стати застосування державних форм підтримки, поширених у країнах з розвинутою ринковою економікою: звільнення деяких підприємств від необхідності ведення звітності про результати господарської діяльності та запровадження спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності; використання податків на оціночний дохід і мінімальних податків; податкові кредити.

Для підвищення ефективності діяльності податкової служби України Міжнародна фінансова корпорація пропонує провести такі заходи:

- скорочення кількості візитів до контролюючих органів дозволить забезпечити правові гарантії підприємствам, що надсилають звітність до контролюючих органів через Інтернет або поштою;

- удосконалення системи контролю та скорочення кількості перевірок на основі оцінки ризиків усіма контролюючими органами згідно з найкращою міжнародною практикою відбору платників податків для перевірок – запорука поліпшення ефективності контрольно-перевірочної діяльності контролюючих органів і зменшення втручання в діяльність платників податків, зменшення витрат часу та коштів на забезпечення проходження перевірок. Інші види контролю (наприклад позапланові перевірки) мають бути мінімізовані, особливо щодо малих і середніх підприємств;

- запобігання застосуванню санкцій через створення та активне застосовування зваженої системи швидкого та безперешкодного застосування санкцій, серед яких можуть бути і позбавлення реєстрації, і штрафи, і тимчасове закриття відповідного підприємства та інші адміністративні заходи. Що стосується кримінального переслідування, то інформування про перебіг розслідування невеликої кількості справ і оприлюднення вироків (винесених під час судового процесу) можуть сприяти кращому дотриманню податкового законодавства;

- підвищення довіри до податкових органів і рівня використання джерел податкової інформації, що надходить від таких органів, залежить від подальшого поліпшення якості роз'яснень податкового законодавства та підвищення професійного рівня працівників податкового органу.

Підвищити фіскальну ефективність податкової системи може запровадження концепції звичайних цін, зменшення можливості мінімізації податку на прибуток, перекриття законних можливостей мінімізації оподаткування платниками єдиного податку, перекриття схем мінімізації нарахування зобов'язань ПДВ та необґрунтованого розширення податкового кредиту, а також посилення боротьби з ухилення оподаткування виробництва і реалізації підакцизних товарів.

Для поліпшення свого становища Україні необхідно поступово використовувати міжнародний досвід, адаптуючи його до специфіки та умов розвитку нашої країни, створювати умови, в яких майже неможливо буде ухилитися від сплати податкових

зобов'язань, що призведе до поступового збільшення надходжень до державного бюджету, а також подбати про те, щоб податкові надходження були доцільно розподілені. За умови ефективного реформування податкової системи Україна матиме шанси стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції на світовому просторі.

Отже, податкову систему країни треба змінювати таким чином, щоб більш враховувались економічні інтереси обох сторін - держави і платників податків, а також усувалась зацікавленість платників в податкових незаконних ухиляннях.

Список використаних джерел

1. Вартість дотримання податкового законодавства в Україні. – К.: Міжнародна фінансова корпорація, 2009. – 252 с.
2. Кміть В.М. Правові колізії у податковому законодавстві України та шляхи їх усунення / В.М. Кміть // Науковий вісник Національного університету ДПС України . – 2010. - № 1(48). – С.215-218.
3. Строїч С. Теорія сплати податків в Україні: вивчаємо Податковий кодекс / С. Строїч // Все про бухгалтерський облік. – 13 грудня 2010. – № 14. – С. 5–12.
4. Ярошенко Ф.О. Реформування податкової системи України в контексті прийняття Податкового кодексу (коментарі до пропозицій Міністерства фінансів України) / Ф.О. Ярошенко // Фінанси України. – 2010. - № 7. – С.3-21.

УДК 657.1

В.М. ГОЛОВАЧКО, *к.е.н., ст. викладач,
Мукачівський державний університет*

С.В. ТЕЛІГА, *магістр спеціальності «Облік і аудит»,
Мукачівський державний університет*

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ Й КОНТРОЛЮ В УСТАНОВАХ ОСВІТИ

В умовах ринкових відносин у бюджетних установах іде активний пошук нових методів ведення бухгалтерського обліку, що дозволяє